

Studienamiddag Heemkunde Actueel II

Verslag workshop 2: Heemkunde en jeugdbewegingen

Inleiding en welkom (Geertje Cools)

- Opzet van de workshop: algemeen opzet van de studienamiddag is de diversifiëring van het heemkundig landschap, en dit kan onder andere bereikt worden door samen te werken met jongeren, om zo een breder publiek aan te spreken, om eventueel breder te recruter en om meer diverse thema's aan te snijden. Wanneer een heemkring kiest om via een jeugdbeweging samen te werken met jongeren, willen wij in deze workshop bruikbare tips, adviezen en methodes voor heemkundigen meegeven. En aan jongeren uit jeugdverenigingen willen we tips meegeven over wat ze kunnen doen wanneer ze iets willen doen rond hun lokale geschiedenis en het erfgoed van hun groep of jeugdbeweging, en wat experts in lokale geschiedenis voor hen kunnen betekenen.
- Voorgeschiedenis: Heemkunde Vlaanderen werkt samen met de Vlaamse jeugdbewegingen als uitloper van de samenwerking naar aanleiding van 75 jaar Chiro enkele jaren geleden. Het nationale secretariaat van de Chiro ontwikkelde toen enkele producten om jeugdbewegingsgroepen te ondersteunen op het vlak van erfgoedzorg en –ontsluiting.
- Thema's van samenwerking:
 - o Zorg (vb. wat te doen met een oude vlag, groepsarchieven,...)
 - o Ontsluiting (vb. publicatie, tentoonstelling tijdens jubileumviering,...)
 - o Onderzoek (vb. ontstaan van de groep, oud-leiding,...)
 - o Verjonging van publiek en medewerkers
 - o Enzovoort

Presentatie Janna Lefevere

Zie powerpointpresentatie: geschiedenis van jeugdbewegingen in Vlaanderen – 75 jaar Chiro – Chiro Retro – voorbeelden van samenwerkingen (groepsarchieven bewaren op lokaal niveau, activiteiten rond ontsluiting van lokale geschiedenis,...).

Tips:

- een jeugdbeweging die iets rond hun geschiedenis gaat doen doet dit vaak naar aanleiding van iets concreet, bijvoorbeeld een jubileum
- zet een gezamenlijk project op waarbij beide partijen een inbreng hebben
- jeugdbewegingen houden vaak bepaalde lokale tradities in ere (vb. Sint-Maartenviering)
- gebruik de talenten van jongeren uit jeugdbewegingen, beschouw ze als echte partners, wees niet belerend
- houd rekening met bepaalde zaken eigen aan 'de jeugd van tegenwoordig', vb. dat examens in hogescholen en universiteiten verspreid zijn over het academiejaar en dat studenten dan minder tijd hebben
- leer elkaar kennen, vb. via de jeugddienst of de jeugdraad
- hou het plezierig, wordt vrienden, iedereen doet het namelijk vrijwillig, in de vrije tijd

Presentatie vrijwilligers en vragenronde

Jan Bollen en Jos Van Hoof van Molse Tijdingen

Frederik Loy en Thomas Jansen van Chiro Wezel (gehucht van Mol)

Molse Tijdingen geeft een jaarboek uit over de geschiedenis van Mol. In een nieuwe rubriek besteden ze aandacht de gehuchten van Mol waarbij ze ook telkens twee jeugdbewegingen aan bod laten komen. Zo zijn ze in contact gekomen met de jeugdbewegingen: de Chirojongens van Wezel en een Scoutsgroep uit Mol. Dit laatste gebeurde na een persoonlijk gesprek met de groepsleider over het ontstaan van deze Scoutsgroep. De oud-leiding van deze groep komt nog maandelijks samen.

Chiro Wezel is een grote groep, met zowel een meisjes- als een jongensgroep. Ze hebben veel leiding. Ze bestaan 70 jaar. Het plan was om naar aanleiding hiervan een boek te schrijven, maar toen kwam de vraag van de heemkring die een artikel wou schrijven over de geschiedenis van deze groep. Toen hebben ze besloten om samen te werken aan een artikel.

Samenwerking:

- men heeft onderzoek gedaan naar de pioniers van de jeugdbewegingsgroep en hen geïnterviewd
- de heemkundigen hebben de jongeren geholpen met het sorteren van hun groepsarchief, waaronder een fotoarchief
- de gemeente bewaart de beste foto's uit dit fotoarchief
- artikel over de geschiedenis van de jeugdbeweging

Tips:

- houd rekening met het feit dat leidingsploegen regelmatig wisselen, vooral wanneer je een lange termijn-project plant
- indien aanwezig, schakel de hulp in van een volwassen begeleider
- neem contact op met gemotiveerde oud-leiding, hun hulp zal nodig zijn
- belangrijk voor een goede samenwerking en om contacten te leggen: familiale (en vriendschappelijke) banden over verschillende generaties die al jaren meegaan, zowel binnen als buiten de jeugdbeweging als binnen en buiten de heemkring
- het erfgoed van jeugdbewegingen is zeer divers, dit biedt mogelijkheden
- het vraagstuk van de groepsarchieven wordt best structureel aangepakt
- wanneer je een erfgoedactiviteit opzet, koppel dan erfgoed aan vertier
- elke groep heeft zijn eigenheden, er zijn grote verschillen tussen groepen op lokaal (en ook regionaal en nationaal) niveau, zowel wat betreft jeugdbewegingen als heemkringen (op vlak van grootte van leidingsploegen, toegankelijkheid, leeftijd en interesse van de leiding,...)
- soms is er een grote drempel bij jeugdbewegingen, om archieven uit handen te geven: zoek naar de beste oplossing voor alle partijen
- de kennis van archiefwerking is niet groot bij leidingsploegen

Discussie in groepjes

Tips van het rode groepje: o.l.v. Geertje Cools

- zet een concreet project op of een structurele samenwerking naar aanleiding van iets concreets
- werk met gemotiveerde mensen in kleine werkgroepen
- zoek toenadering bij elkaar via bekenden, familieleden of oud-leiding
- leiders en leidsters hebben het druk en zijn vaak met veel zaken en activiteiten bezig, houd er rekening mee dat ze niet steeds de interesse zullen vertonen om ook nog iets te doen rond de geschiedenis van hun groep
- leiders en leidsters hebben niet hetzelfde historisch besef dan heemkundigen
- jongeren die in een jeugdbeweging zitten doen dit vooral ook om samen te zijn met vrienden, het gaat niet altijd over de jeugdbeweging zelf (vb. tradities, rituelen,...)
- heemkundigen zijn vaak gepensioneerd, hebben meer tijd dan jongeren en zijn vaak tijdens de week bezig met heemkunde, terwijl jongeren dan werken, studeren of andere dingen doen
- ga in gesprek met jongeren, letterlijk (lijfelijk of telefonisch), contacteer hen niet via communicatiemiddelen die typisch zijn voor jongeren (vb. sociale media)
- spreek de juiste mensen aan en laat zo een netwerk ontstaan van geïnteresseerde en gemotiveerde medewerkers
- er bestaan veel lokale verschillen, de verscheidenheid op lokaal niveau is groot, er zijn sterkte en minder sterke jeugdbewegingsgroepen
- jeugddiensten beschikken over veel informatie en zijn betaalde krachten, misschien kunnen zij in bepaalde gemeenten als tussenpersoon functioneren

Tips van het blauwe groepje: o.l.v. Janna Lefevere

- erfgoed van jeugdbewegingen: immaterieel erfgoed, foto's, vlaggen, uniformen, muziekkapel, liedjes, publicaties, verslagen van cursussen, evenementen, spelen, dagelijkse werking, archief,...
- respect is belangrijk, van elkaar leren, bijvoorbeeld een jeugdbeweging kan leren documenteren en de heemkring leert nieuwe ideeën
- zet een spelactiviteit op en leer zo van elkaar
- zet een intergenerationeel project op: houd rekening met de dynastie van je jeugdbeweging
- beschouw jongeren niet enkel als werkpaarden of hulpjes
- jeugdbewegingen van nu werken anders dan jeugdbewegingen van vroeger: houd hier rekening mee, ga niet enkel uit van je eigen ervaring van lang geleden
- jongeren zijn goed in het organiseren van activiteiten
- soms kan er sprake zijn van een generatiekloof, vb. op vlak van leeftijd, tijdsbesteding, prioriteiten
- jongeren zijn soms terughoudend om volwassenen toe te laten in hun leefwereld, ze willen niet dat volwassenen zich moeien of te belerend zijn

Tips van het gele groepje: o.l.v. Rob Bartholomees : zie verslag van Rob

- jeugdbewegingen zorgen ervoor dat jongeren geïntroduceerd worden in het verenigingsleven, deze ervaring kan een opstap zijn voor een deelname aan heemkundige activiteiten en eventueel een lidmaatschap aan heemkringen.
- het verloop binnen het bestuur van jeugdbewegingen is zeer groot. Zorg dus dat je altijd over goede contactpersonen beschikt.
- jeugdbewegingen zijn op zoek naar ontspanning. Hou er rekening mee dat een project dus ook leuk en ontspannend voor hen moet zijn.
- hou rekening met de verschillende achtergrond en structuur van de verschillende jeugdbewegingen.